

תוכן העניינים:

עמ' 4

הזמנה לשיחה

עמ' 5

מאכלי חלב בחג השבועות - מנהג אחד טעמים הרבה

עמ' 8

עוגיות בשלל צורות וסלסילת פירות - זכר לטנא הביכורים

עמ' 10

חלות לשבועות - זכר לקורבן שתי הלחם

עמ' 13

חידון מגילת רות

עמ' 15

חידון AI לחג השבועות

לומדים יחד

נושאים לדיון בעקבות
מקורות לימוד

ילדים

הזדמנות לשתף את
הילדים בלימוד סביב
שיח או פעילות

משוחחים יחד

שאלות או נושאים
לשיח משותף

ארגון רבני צהר
היהדות של כולנו

רשת
מיתרים
חינוך + קהילה
יחד הם שולבו

כתיבה: אליסף תל-אור, ארגון מיתרים

עריכה והפקה: הרב ראובן טבול, צהר

חידון מגילת רות ותמונות AI באדיבות ערוץ מש"ב - מה שיהודי בישראל, מבית צהר

עיצוב ועימוד: זליגר שומרון

לחג השבועות מקדיש המקרא פסוקים בודדים.
שלא כשאר החגים אותם מתארת התורה בהרחבה רבה.
הוא קצר משמעותית מיתר הרגלים ואפילו תאריך אין לו.
מצד שני, בחג הזה מתחיל הספור היהודי של כולנו,
מה שקורא לנו להתחקות ולהבין את סודותיו ועניניו של החג המיוחד הזה.
בימים מיוחדים אלו אני שמח להזמין את כולנו ללמוד
משותף של יסודות קיומנו המשותף.
הרבה צבעים לו לחג השבועות.

**הרב דוד סתיו,
יו"ר ארגון צהר**

הזמנה לשיחה

לחגים רבים במסורת היהודית-ישראלית יש מקור חקלאי לצד מקור לאומי או היסטורי. גם בחג השבועות קיימים שני המקורות, ואפשר ללמוד על כך משמותיו השונים.

בתורה נקרא 'חג השבועות' מלשון שבוע, ובנוסף נקרא גם 'חג הקציר' ו'יום הביכורים', בהתייחסות להיבט החקלאי: מודים על התבואה שעלתה בשדות ומעניקים ממנה גם לחלשים בחברה.

בספר דברי הימים ובספרות החיצונית למקרא (מימי בית שני) ישנה משמעות חדשה בשם 'חג השבועות' כפי שהוא בתורה - ללא ניקוד - וכך אפשר לקרוא 'שבועות' מלשון שבועה. בספרים אלו חג השבועות הוא היום שבו עם ישראל מחדש את הברית שכרת עם אלוהיו, זכר למעמד הר סיני שהתרחש בראשית חודש סיוון.

בתקופת הגלות משמעות זו של החג חזקה יותר מהמשמעות החקלאית הקדומה, וחג השבועות נצבע בצבעי חג מתן תורה. לאורך הדורות החג נצבע בצבעים שונים אך המסר הוא אחד: חג השבועות מנכיח בלוח השנה את המאורע הגדול של קבלת התורה בהר סיני.

בימיה הראשונים של תנועת ההתיישבות מתחדד שוב המקור החקלאי של החג, בקיבוצים ובמושבים רבים חוגגים את חג הקציר או הביכורים. מאז ועד היום מתקיימות במקביל בחג השבועות חגיגות חקלאיות המציינות את חג הקציר והביכורים, וחגיגות היסטוריות-לאומיות המציינות את מעמד הר סיני.

- כיצד אתם חוגגים את חג השבועות?
- איך היה לכם חג השבועות? איך ליביתם? מדוע?

במרוצת הדורות נהגו בקהילות ישראל לאכול בחג השבועות שלל מאכלים שסימלו, כל אחד בדרכו, אחת מן המשמעויות של החג. בחוברת שבידכם נזכיר חלק ממאכלי העדות שנהגים בחג השבועות ונתבונן בלימוד הסיבות והסמלים של כל מאכל. נרחיב את הלימוד בשלל הצעות ופעילויות המתאימות למגוון גילאים, כדי לאפשר לכם לבחור את מסלול הלימוד ומסגרת הלימוד המתאימים לכם: תיקון ליל שבועות בקהילה או תיקון בסלון המשפחה.

- האם אוכלים בביתכם מאכלים מיוחדים בחג השבועות? אם כן, איך מאכלים?
- האם ידוע לכם מקור המנהג המשפחתי?
- מה מסמל המאכל, ואיך משמעות של חג השבועות הוא מקל?
- האם הטמליות של המאכל המשפחתי עולה בקנה אחד עם משמעותו של חג השבועות שהייתם?

בתיאבון ו... חג שפח!

פאכלי חלב בחג השבועות – פנהג אחד, טעמים הרבה

לקראת חג השבועות מתמלא המקרר במוצרי חלב: גבינות רכות וגבינות קשות, מעדני חלב, משקאות על בסיס חלב וכמובן, עוגות גבינה. מקורו של המנהג הוא כבר מלפני 700 שנה בקהילות יהודיות בגרמניה ובצרפת, בהם נהגו לאכול בחג השבועות דבש וחלב.

עם הזמן נשכח הדבש, מאכלי החלב הלכו ותפסו מקום נכבד יותר במנהגי החג, וככל שעברו השנים המנהג הלך והתפשט גם בקהילות הספרדיות ברחבי תבל.

פוסקי הלכה רבים דנו במנהג אכילת מאכלי חלב אל מול העמדות המקובלות בהלכה שלפיהן בסעודות חגיגיות יש להגיש בשר, וממילא גם בחג השבועות צריך לעשות כך. את אחד מן הפתרונות המפתיעים מזכיר הרמ"א (רבי משה איסרליש) בדבריו: הוא מציע להתחיל את הסעודה במאכלי חלב, ואז לנקות את השולחן, לשטוף את הפה, ולהמשיך באותה הסעודה (בלי להפריד בין השתיים בברכת המזון) ולאכול מאכלים בשריים.

- האם הביתכם נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות?
- אילו טיבות אתם מכירים למנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות?

”התורה נמשלה ליין, מים, דבש, חלב ושמן”

(מדרש דברים רבה פרשה ז, פסקה ג)

- התבוננו ביין, מים, דבש, חלב ושמן, וחשבו: מה מטמא כל אחד מהמשקאות הללו? מהחינת איכותו, מהחינת המראה שלו, מהחינת מקומו בתרבות, ועוד?
- מדוע נבחר כל אחד מהמשקאות האלה לתאר את התורה, לדעתכם?
- חשבו על רעיונות נוספים שאיתם ניתן להשלים את המשפט: נשלה התורה ל...?
- הסבירו מדוע בחרתם להשלים את התורה דווקא להם.

הטעם המרכזי לאכילת מאכלי חלב בשבועות הוא הרעיון שהתורה נמשלה לחלב במשמעותו המזינה (ובעיקר חלב אם), ובשל צבעו הלבן והזך המסמל את הניקיון והזכות של התורה.

רעיון זה מבטא עמדה מסוימת כלפי המקרא, אך אפשר, כמובן, להציע מגוון רחב של עמדות.

• קראו את המקורות למערכת וחשבו: איזו משמעות יש למקרא, העניינת?

התנ"ך הוא הראי היחיד, שבו משתקפים חיי העבר המזהיר שלנו. ובשביל בני עם עני ודל, עם נודד בלי ארץ ולשון, מדוכא ונרמס על ידי הסביבה – זה המקור היחיד של השאיפה לחיים אחרים, לחיי חפש וכבוד.

(ד"ר בן-ציון מוסינזון, "התנ"ך בבית הספר", החנוך א, ניסן תר"ע-אדר תרע"א, יפו 1910)

"הגיד לך אדם מה טוב, ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד" – רצה לומר: אתה בן אדם, תדע לך "מה טוב" – היא התורה, שכתוב: "כי לקח טוב". "ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט" – הכוונה: שלימוד התורה יהיה כדי לידע ולהבין ולעשות משפט, כי לא המדרש הוא העיקר, הרי תורה ודין ואהבת חסד זו צדקה וגמילות חסדים, שעל ידי האהבה יהיה עושה צדקה להחיות נפשות עניים.

(חכם אליהו חמווי, מחכמי סוריה במאה ה'19. 'פה אליהו - חידושים על התורה ודרושים' חלק ב, הוצאת מכון הכתב, ירושלים תשמ"ג 1983, עמ' 2)

אינך יכול להבין שירה אם אינך יודע מקרא, לשונך עניה אם אינך יודע מקרא, אינך יכול להבין אמנות, אמנות אירופית קלאסית אם אינך יודע מקרא, בקיצור אינך יכול להיות בן תרבות אם אינך יודע מקרא.

(יאיר זקוביץ, מובא במאמרה של ד"ר לאה מזור "האם עדיין צריך ללמד תנ"ך בבית הספר הממלכתי")

הקדוש ברוך הוא הסתכל באורייתא וברא עלמא [הסתכל בתורה וברא את העולם] ואמר הגר"ח [רבי חיים מבריסק]: שהנה אנו רואים שכל חוקי התורה מתאימים להנהגת העולם, כמו לא תרצח ולא תגנב, שרציחה וגניבה הם חורבן העולם, וכמו כן מאכלות אסורות שכתב הרמב"ם שהם מזיקים לבריאות האדם, ולכאורה הדבר הוא שמכיוון שרציחה וגניבה הם חורבן העולם וכדומה, לכן אסרה התורה לעשות כן, אבל האמת הוא להפך, שמצד הנהגת העולם היה יכול להיות ההיפך, שרציחה וגניבה הם יהיו קיום העולם, ואך מפני שהקב"ה הסתכל בתורה, וחוק התורה הוא שדברים אלו אסורים המה, ברא את העולם באופן זה שהנהגתו היא שחורבן העולם יהיה אם ירצחו ויגנבו וכדומה.

(הרב יצחק זאב הלוי סולוביצ'יק, בנו של רבי חיים מבריסק, 'חידושי מרן הגר"ז הלוי החדשות על תנ"ך ואגדה מפי השמועה', ירושלים תשמ"ו, סימן קצ)

* השימוש בטקסט נעשה על פי סעיף 27 לחוק זכות יוצרים. בעל זכות יוצרים זכאי לפנות אלינו בדוא"ל hagim@tzohar.org.il לצורך הסדרת השימוש בטקסט.

- מה תפקיד המקרא בעיניכם?
- לאילו עמדה מהעמדות שהקטעים לעיל עמדתכם קרובה?
- הזינו מקורות נוספים שמסקנים את עמדתכם כלפי המקרא.
- האם אחד מן הקטעים עורר אצלכם שאלות ומחשבות חדשות? איזה קטע? איילו שאלות?

השלימו את המשפטים הבאים:

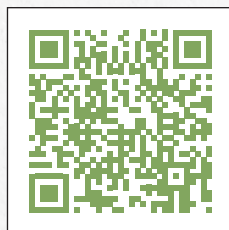
- בשיילי המקרא הוא...
- הערך המרכזי של המקרא, בעיניי, הוא...
- הטיכור האהוב עליי במקרא הוא...
- דמות שאני מתחבר אליה במקרא היא...
- מסר שאני מאמץ מן המקרא אל החיים שלי כיום הוא...

- דמויות רבות מופיעות לאורך התנ"ך שלנו, כמה מהן מסתתרות (בשמן או ברמל) בתוך שירו של חנן בן ארי?

- לא רק התורה נמשלה לזהב, אלא גם ארץ ישראל... מכירים את השיר?

עוגיות בשלל צורות וסלסילת פירות – זכר לטנא הביכורים

בקהילות לוב נוהגים להכין לקראת שבועות עוגיות בשלל צורות המכונות 'שקק' או 'שקק': עוגיית ציפור - המסמלת את דברי המדרש שלפיו במעמד הר סיני "עוף לא פרח, וציפור לא צייצה"; עוגיית סולם - המסמלת את עלייתו של משה רבנו לקבל את הלוחות;

עוגיית מספריים - המסמלת את ההלכה שלפיה בין פסח לשבועות אסור להסתפר. מבין כל העוגיות הללו מיוחדת במינה היא עוגיית המשקפיים - המסמלת את הקריאה בתורה. עוגייה זו הייתה יכולה להיווצר רק בתקופה המודרנית עם המצאת המשקפיים, כמובן.

מסורת זו מבטאת את חג מתן תורה, אך קיימים מנהגים נוספים המבטאים את הביכורים: עוגייה בצורת טנא - המסמלת את טנא הביכורים; וסלסילת פירות, אגוזים, שקדים ופיצוחים נוספים - שאף היא מסמלת את טנא הביכורים. את הסלסילה הזאת, לצד העוגיות שנשזרות בחוט נאה, נותנים לילדים ולקרובים, ובמיוחד לבנות המשפחה הנשואות.

- חשבו על צורות נוספות של עוגיות שמתאימות לחג השבועות.
- אילו מנהגים נוספים לחג השבועות שאתם מכירים נעזרו להזכיר את הביכורים?
- איזה מקור ממקורות החג חשוב יותר, לדעתכם: המקור החקלאי - חג הקציר והביכורים, או המקור הדתי-תרבותי - חג מתן תורה?

בעבר, כשבית המקדש היה קיים, בחג השבועות היו מתחילים להביא לבית המקדש ביכורים (הפירות הראשונים שהבשילו) מפירות שבעת המינים (הפירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל: חיטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית, תמר). זאת עד לימי חג החנוכה, אז היו מביאים את ביכורי הדתים (האחרונים להבשיל).

כיום רובנו איננו חקלאיים, אבל חג השבועות עדיין מבטא חג של ביכורים, חג של דברים שבהם התחדשנו השנה.

מלאו את הטנא בדברים שהתחדשתם בהם השנה: אתגרים שעמדתם בהם, התנסויות שהתנסיתם בהן לראשונה, ועוד. תוכלו לעשות זאת בשיח, ציור או בכתבה.

וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה, וִירָשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבֶּתָּ בָּהּ. וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֶרֶץ, אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמַתָּ בַטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם. וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הֵהֶם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו: הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לֵאבֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנָּא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוּ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ. וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ:

אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וַיִּרְדּוּ מִצְרַיִמָּה וַיִּגְר שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לִגְוִי גָדוֹל עֲצוֹם וָרֵב. וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה. וְנִצַּעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיִּרָא אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצָנוּ. וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמִרְאָ גָדֹל וּבְאֹתוֹת, וּבְמִפְתִּים. וַיְבָאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ. וְעַתָּה, הִנֵּה הִבֵּאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי ה';

וְהִנַּחְתּוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְשָׂמַח בְּכָל הַטוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ, אִמָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ.

(דברים פרק כו, פסוקים א-יא)

- באילו ארץ מתקיימת מצוות ביכורים? האם ניתן לקיימה גם במקומות אחרים? לאן יש להביא את הביכורים?
- על פי הפסוקים, מתי מביאים את הביכורים? האם נקבע לכך תאריך?
- הסבירו בקצרה מה מצווה לאור כל אדם שמביא את הביכורים בעת הבאת הביכורים.
- בתקופת התורה מרבית האנשים עסקו בחקלאות. הציגו הצעות לטקט ביכורים שיכול להיות רלוונטי לכן.

חלות לשבועות – זכר לקורבן שתי הלחם

ריח החלות הטירות מתערבב במטבח היהודי הישראלי במגוון הריחות העולים לקראת החג המתקרב ובא. ריח החלות, הנמשך והולך מהמאפיות ועד לבתים בכל יום שישי וערב חג, מעורר בלב רבים את זיכרון השבתות והמועדים מימי הגן ועד לבגרות.

גם בשבועות יש לחלות מקום של כבוד. באופן מיוחד, בקהילות אשכנזיות נהגו לאפות לכבוד חג השבועות שתי חלות הקלועות מארבע רצועות בצק. מנהג זה נוצר ככל הנראה כדי להזכיר את קורבן 'שתי הלחם' שהביאו בזמנו בחג השבועות אל בית המקדש.

על פי האמור בתורה, המצווה היחידה המתקיימת בחג השבועות עצמו היא לא הבאת ביכורים (המצווה נפתחת בתקופה זו אך למעשה נמשכת עד חנוכה (או תיקון ליל שבועות) מנהג שצמח בתקופה מאוחרת הרבה יותר), אלא הקרבת קורבן שתי הלחם.

בתקופה זו של השנה מבשילה החיטה, ובדומה לקורבן העומר (שבו היו מביאים את ביכורי השעורים אל המקדש ובכך מאפשרים את השימוש בתבואה החדשה במדינה), כך קורבן שתי הלחם - שתי חלות מקמח חיטה שנטחן מהחיטים הראשונות שעלו בשדה - הוא הקורבן שלאחריו מותר לעשות שימוש בתבואה החדשה במקדש.

- איילו ריחות, טעמים ומראות מלכירית לנכ את השבתות והמועדים?
- האם יש משהו מיוחד דווקא בריח והטעם של לחם או חלה טריים שיכולים להתאים לאווירה או לערכים של חג השבועות?

בבית המקדש היו קיימים שני סוגי קורבנות: קורבנות מן החי וקורבנות מן הצומח. קורבנות מן הצומח, כמו קורבן שתי הלחם בשבועות, זולים הרבה יותר מקורבנות מן החי.

חז"ל מתייחסים לעניין הבדלי מחיר הקורבנות בכמה וכמה מקומות:

נאמר בעולת הבהמה "אישה ריח ניחוח"

(ויקרא פרק א, פסוק ט),

ונאמר בעולת העוף "אישה ריח ניחוח"

(ויקרא פרק א, פסוק יז),

ובמנחה "אישה ריח ניחוח"

(ויקרא פרק ב, פסוק ב) -

ללמד שאחד מרבה ואחד ממעט ובלבד שיכוון אדם דעתו לשמיים.

(משנה, מסכת מנחות פרק יג, משנה יא)

- ***עולת בהמה** - בהמה (למשל, כבש) שהיו מקריבים כקורבן עולה.
- ***עולת העוף** - ציפור (למשל, יונה) שהיו מקריבים כקורבן עולה.
- ***מנחה** - קורבן מן הצומח.

מעשה באשה שהביאה קמץ של סולת
והיה הכהן מבזה עליה ואומר:
ראו מה הן מקריבות!
מה בזה לאכול?
מה בזה להקריב?
נראה לכהן בחלום:
אל תבזה עליה! כאילו נפשה הקריבה!
(מדרש ויקרא רבה פרשה ג, פסקה ה)

- איזה קורבן מהקורבנות הוא היקר ביותר ואיזה הזול ביותר: עולת בהמה, עולת עוף או מנחה?
- מה עולו להיגרט מפערי המחירים של קורבן מן החי וקורבן מן הצומח?
- כיצד מנשים הכחיש להתמודד עם עניין זה במקורות שלנו?

בשיר 'לא שרתי לך, ארצי' מתארת רחל המשוררת את מעשיה כ"מנחה דלה":

לא שרתי לך, ארצי,	אכן דלה מאד -
ולא פארתי שמך	ידעתי זאת, האם,
בעלילות גבורה,	אכן דלה מאד
בשלל קרבות;	מנחת בתך;

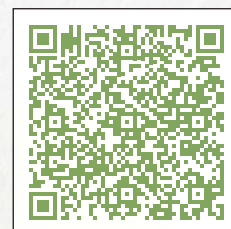
רק עץ - ידי נטעו	רק קול תרועת הגיל
חופי ירדן שוקטים.	ביום יגה האור,
רק שביל - כבשו רגלי	רק בכי במסתרים
על פני שדות.	עלי עננה.

- איזה מעשה מתארת רחל כ"מנחה דלה"?
- איזה מעשה, לעומת זאת, מתואר בשירה של רחל כמעשה מואר ויקר ערך?
- האומנם המנחה שמתארת רחל היא "דלה"?
- מדוע היא מתארת אותה ככזו?
- חשבו על דוגמאות נוספות ל'מנחות דלות' מבחינת חומרים או מבחינת התפיסה של החברה, אשר, לאמיתו של דבר, מהוות מתנה חשובה ויקרת ערך.
- חשבו על מקרים שבהם הכוונה חשובה יותר מהערך החומרי.
- האם יש מקרים הפוכים, מקרים שבהם אי אפשר לוותר על הערך החומרי ואי אפשר לטעון שהעיקר הוא הכוונה?
- חשבו על דוגמאות מחייכם לכאן ולאן.

רוצים להכיר את אחת מהמשוררות העבריות החשובות שלנו, את רחל המשוררת? מוזמנים להאזין לפודקאסט שהוכן במיוחד עבורכם:

עד ככה אתם מכירים את פגילת רות?

בחג השבועות קוראים את מגילת רות, את זה גם ילדי בית הספר יודעים. הרבה מאיתנו גם זוכרים שרות המואבייה היתה גיורת, ושסיפור המגילה מתרחש בתקופת הקציר. אבל עד כמה אתם בקיאים בעלילת המגילה ובדמויותיה? בואו לבדוק.

1. מיהם מחלון וכליון?

1. שני אחיה של רות
2. שני עובדין של בעז
3. שני ילדיה של ערפה
4. שני בניה של נעמי

2. מהו הפסוק הפותח את מגילת רות?

1. ויהי בימי יהונתן בן יאשיהו מלך יהודה
2. ויהי בימי שפט השפטים
3. ויהי מימים בימי קציר חטים
4. ויהי בימי יאשיהו בן אמון מלך יהודה

3. מהו הרקע ל"רילוקיישן" של נעמי ואלימלך למואב?

1. מלחמה
2. רעב
3. עבודה זרה
4. נשים מואביות

4. מיהי ערפה?

1. אישה מואבייה, גיסתה של רות
2. אישה יהודייה, אחותה של נעמי
3. אישה מואבייה, אחותה של רות
4. אישה יהודייה, בתה של נעמי

5. איזו מצווה בדיני אישות עומדת במרכז הסיפור?

1. איסור עיגון נשים
2. חובת הגר לכבד את הוריו הנוכחים
3. החובה לשאת נשים יהודיות
4. החובה לייבם

6. איפה מתרחשת העלילה?

1. בית לחם
2. חברון
3. תל דן
4. ירושלים

7. מי אמר למי:

"כי אל-אשר תלכי אלך"

1. אלימלך לנעמי
2. בעז לרות
3. ערפה לנעמי
4. רות לנעמי

8. מי היא מרא?

1. נעמי
2. אחת הקוצרות במגילה
3. שם בתה של רות
4. כוהנת מואב

9. איזה מהביטויים

לא מופיע במגילה?

1. תמול שלשום
2. לחסות תחת כנפיו
3. אשת חיל
4. מי זאת, עלה מן-המדבר

10. מה רצתה רות מבעז?

1. שייתן לה ולנעמי קורת גג
2. שיניח לה, אחרי שחיזר אחריה
3. שיינשא לה
4. שייתן לה חלקת שדה לעבד אותה

11. מי אמר למי: "אל תלכי ללקט בשדה אחר?"

1. נעמי לרות
2. רות לערפה
3. אלימלך לנעמי
4. בעז לרות

12. איזה ערך מוסרי חוזר במגילה כמוטיב מרכזי?

1. טהרה
2. כיבוד הורים
3. חסד
4. הסתפקות במועט

13. מי אמר: "הזאת נעמי"?

1. נשות בית לחם
2. הנערים הקוצרים
3. בעז
4. רות וערפה

14. מה עושות נשות בית לחם לנעמי אחרי שרות יולדת בן?

1. הן מקניטות אותה על כך שרות היא גיורת
2. הן אומרות שרות טובה לנעמי יותר משבעה בנים
3. הן צוחקות על האב, בעז, בשל גילו המופלג
4. הן דורשות ממנה לעזוב את בית לחם

15. לאיזה מבין הסיפורים התנ"כיים הבאים יש רמז במגילה?

1. אמנון ותמר
2. דוד ובת שבע
3. יהודה ותמר
4. שמשון ודלילה

תשובות:

שאלה 1 // מְחֻלּוֹן וְכָלִיוֹן הם שני בניהם של נעמי ואלימלך. הם מתים בתחילת הסיפור ומותירים אחריהם את אימם ושתי נשותיהם הצעירות, רות וערפה.

שאלה 2 // המגילה אומנם מתרחשת "בימי קציר חטים", אך הפסוק שציטטנו הוא דווקא מסיפורי שמשון.

שאלה 3 // "וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ" - בשל הרעב עזבה המשפחה את נחלת שבט יהודה ועברה להתגורר במואב, שם מתו אב המשפחה ושני בניו שנשאו נשים מואביות.

שאלה 4 // עֶרְפָּה הייתה אישה מואבייה שנישאה לאחד משני בניה של נעמי; רות נישאה לבנה השני. לאחר ששני הבנים מתו, רות עוזבת עם נעמי ואילו ערפה מפנה לה עורף.

שאלה 5 // כאשר גבר נשוי מת בלי להשאיר אחריו צאצאים, אחיו של המת - ובתקופת מגילת רות, גם קרובי משפחתו הרחוקים יותר - מצווים לייבם, כלומר לשאת את אלמנתו כדי שילדיהם ינציחו את שמו.

שאלה 6 // לאחר מות בעלה ושני בניה עוזבת נעמי יחד עם כלתה רות את שדות מואב, וחוזרת אל מולדתה, בית לחם. שם גם ייולד נינה של רות, דוד המלך.

שאלה 7 // רות דבקה בנעמי ומתעקשת לחזור איתה למולדתה, תוך הפגנת נאמנות למשפחה וגם לעם היהודי: "כִּי אֶל-אִשְׁרָי תֵּלְכִי אֵלַי, וּבְאִשְׁרֵי תֵּלִינִי אֶלֶי, עַמִּי עַמִּי, וְאֵלֹהֵי אֱלֹהֵי".

שאלה 8 // מָרָא הוא כינוי שנעמי מכנה בו את עצמה לאחר שהמר לה גורלה, במות בעלה ובניה: "וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ, אֵל-תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי: קָרָאנִי לִי מָרָא, כִּי-הִמְרָשְׁתִּי לִי מָאד" (רות א, כ)

שאלה 9 // הפסוק "מִי זֹאת עֹלָה מִן-הַמִּדְבָּר" לקוח משיר השירים. שאר הביטויים בהחלט באים ממגילת רות. לא מאמינים? תקראו.

שאלה 10 // רות רצתה שבעז יינשא לה, כי בעז הוא קרוב רחוק של בעלה המת, ובאמצעות מנהג הייבום היא רצתה ליצור המשכיות למשפחה על שם הנפטר.

שאלה 11 // ביהדות קיימות מצוות של "מתנות עניים": לקט, שכחה ופאה. בהתאם לזכויותיה, רות הענייה מלקטת שיבולים שנותרו בשדה של בעז, ובעז מפציר בה לעשות זאת בשדהו.

שאלה 12 // סיפור המגילה מדגיש את מוטיב החסד והחמלה כלפי הזר, העני והחלש.

שאלה 13 // כאשר חוזרת נעמי עם רות ממואב אל בית לחם, נאמר: "וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר עָלֶיהָ וַתֹּאמְרָה הַזֹּאת נָעֲמִי" - נשות העיר תמהות על מראה של נעמי.

שאלה 14 // נשות בית לחם אומרות לנעמי, הסבתא הטרייה: "כִּי כָלְתָךְ אֲשֶׁר אֶהְיֶתְךָ, יִלְדְתִּי, אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה לָךְ מִשְׁבֶּעָה בָּנִים". השכנות הן גם אלה שקוראות לילד שנולד לרות בשמו, עובד.

שאלה 15 // תמר הייתה נשואה ליער, בנו של יהודה. לאחר מותו, תמר החליטה לגרום ליהודה לייבם אותה במרמה ולבסוף ילדה ליהודה תאומים: פרץ וזרח. פרץ היה אבי שושלת דוד.

ניקוד:

13-15 תשובות נכונות:

קראתם את המגילה כל הלילה?
אתם מכירים את המגילה מצוין, ויש מצב שאתם אלופים גם בקציר חיטים. אין ספק, חג השבועות הוא החג שלכם!

7-12 תשובות נכונות:

לא רע, אבל כדאי לנסות שוב את המגילה. זה אחלה סיפור אתם מכירים את מגילת רות לא רע בכלל, אבל כדאי לפתוח את סיפור המגילה ולעיין בו שוב. מומלץ לעשות את זה לצד עוגת גבינה משובחת.

1-6 תשובות נכונות:

קיבלתם מכת שמש אחרי יום ארוך בקציר?
לא נורא. התיזו על עצמכם קצת מים, קראו קצת את מגילת רות ונסו שוב.

אקסטרזה לסיום - חידון AI לחג השבועות

איזה ביטויים מסתתרים בתמונות?

סימט לאלף, לוסד: יסאומט

סאבט קאט נאט לאא: יסאומט

צהר במספרים | תשפ"ה - 2025

מבטיח את עתידה היהודי של מדינת ישראל

+1,600,000 חגים

משתתפים בפעילויות החגים של צהר מאז הקמתו: מנינים ביום כיפור, קריאת מגילה בפורים ומרכזי לימוד בשבועות

+195,000 שורשים

עולים ובני משפחותיהם הוכיחו את יהדותם ובזכות זה שמרו על זהותם היהודית ועל חלקם בשרשרת הדורות

+1,000 כשרות

מערך כשרות בפרסה ארצית. למעלה מ-10 מיליון מנות כשרות נוספות בשנה בבתי אוכל בישראל

בת מצווה

סדרת מפגשים אישיים וחיייתיים עם מדריכה בת מצווה של צהר, שמתכננת יחד עם הנערה לקראת מעבר משמעותי מילדות לבגרות

+5,000 בר מצווה

ליווי והדרכה של בני מצווה ומשפחותיהם עם מדריכים של צהר לקראת טקס מרגש, ערכי ומלא משמעות

+860 צהר עד מאה ועשרים

ייעוץ הלכתי-אתי לחולה ולבני המשפחה. הקו החם מאווש ע"י צוות רבנים ונשות מקצוע מהתחום הטיפולי, שיפגשו אתכם בכל מקום שתבחרו

+58,000 חתונה יהודית

זוגות נעזרו בשירותי הנישואין של צהר מאז הקמתו: רישום נישואין, רב מחתן, הדרכת חתנים וכלות.

+1,500 מתנדבים

מתנדבים ופעילים המקדישים מזמנם היקר למען עם ישראל

פריון הבן

עריכת הטקס הנדיר והמרגש של פדיון הבן עם כהנים מתנדבים של צהר

קידושישי

קהילות משתפות של דתיים וחילונים מקבלות שבת מסורתית-ישראלית

+5000 הסכמאהבה

הסכם קדם נישואין למניעת עגינות שמבוסס על ערכי שוויון וכבוד וזוכה להכרה הלכתית ומשפטית

+360 השתלמות רבני קהילות

תכניות לפיתוח אישי, מקצועי ורוחני של רבני קהילות ונשותיהם

מרכז האתיקה

+230,000 משתמשים בתוכן שמקדם התנהגות אתית-יהודית ציבורית ופרטית ברוח תורת ישראל

+7,400 צהר לאבלים

רבני צהר מלווים בהתנדבות משפחות אבלים לקראת הלוויה, במהלכה ובתקופה שאחריה. רבני צהר יוכלו גם לומר קדיש אחרי יקיריכם

+22,000,000 צפיית בתכנים בשנה

משב - ערוץ התוכן

+230,000 כנס הקיץ

דיונים על נושאים בוערים בחברה הדתית בישראל. כנס היברידי - פיזי ודיגיטלי

היו שותפים באחדות ובשמירת זהותה היהודית של מדינת ישראל
רח' המלאכה 9, לוד | moked@tzohar.org.il | לתרומות 071-1800-414

www.tzohar.org.il